

ODWROT (7) *sb m*

Oba o jasne.

sg N odwrot (2). ◇ G odwrotu (2). ◇ A odwrot (2). ◇ L odwrocie (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Cofanie się wojska z pola walki, ucieczka; marsz z powrotem; receptus, revocatio a bello Cn (4) : Nie ciężko było onym sławnym Boleśławom/ Chábremu Czechy gromić/ Smiálemu siedm lat bez odwrotu Rułkie Książętá hołdować VotSzl B.*

W przeciwstawieniu: »potkanie ... odwrot« (1): Trzebá przyzwyczáić do tego żołnierze/ áby znákw ktore Hetman dawa/ pilnowáli: ktore dawáią ku potkániu/ y zásię ná odwrot [partim ad praelium ineundum, partim ad recipiendum se in castra] ModrzBaz 111v.

Zwroty: »na odwrot trąbić« (1): ma vmieć [...] żołnierzom śwym do bitwy ferce dobre czynić: á kiedy trzebá/ ná odwrot kázác trąbić [receptui canere]. ModrzBaz 115.

[»uczynić odwrot«: złykowáli lie znowu Xiążętá Olhowicy do spráwy z Połowcámi/ á vczyniwłzy odwrot/ potkáli lie z zwycięzcą Iaropołkiem StryjKron 212 (Linde).]

Szereg: »tak ciągnienie jako odwrot« (1): ná Hetmáná należy [...] rokázować áby był záchowań porządek ták w ciągnieniu iáko w odwrocie [et in eundo, et in recedendo] ModrzBaz 115.

2. *Odwrócenie; przen: podsuniecie innej interpretacji (1) : náydowano wiele listów w iego [Eumenesa] wołfće [...] ná kthorych pífano/ Kto mi głowę Eumenełową przyniełie/ będzie známieniće dárowan. Wezwawłzy włzgo Rycyrłtwa do łiebie [...] ná nie chytro záfzedł/ o thy listy mowiac: zem ie ia łam pífał (marg) Odwrot. (-) BielSpr 46v.*

3. *Miejsce, w którym robi się zwrot pługiem w czasie orki; versura Mącz, Cn; bustrophe, flexus, versus Cn (2) : Versura etiam, Obrócenie wołów ná końcu roley w orániu/ wrócenie álbo odwrot. Mącz 486c, 486c.*

Synonimy: 3. uwroć, uwrot, wrocenie.

Cf ODWROCENIE, [ODWROTA], [ODWROTKA]